

BOSKAMP

Leven met Feyenoord

André van Kats

Boskamp

Leven met Feyenoord

©André van Kats
© Voetbal Inside, Amsterdam 2016
Omslagontwerp: Studio Jan de Boer, Amsterdam
Omslagbeeld: Pim Ras
Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 3349 8

ISBN 978 90 488 3350 4

NUR 489

www.voetbalinside.nl

www.overamstel.com

O V E R A M S T E L

uitgevers

Voetbal Inside is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Een leven met Feyenoord is een mooi leven.

– Fred Blankemeijer

Voorwoord

Jan Boskamp is mijn idool, dat meen ik echt. Dan bedoel ik in de manier waarop hij ouder wordt, hoe makkelijk hem dat afgaat. Ik moet bij hem denken aan een uitspraak van René Gude, de Denker des Vaderlands, die in maart 2015 is overleden. Die zei: 'Er zijn een paar dingen in het leven waarmee je je tijd aardig kunt doorbrengen, zoals kunst of muziek, maar ook sport.' Dat laatste is natuurlijk ontzettend van toepassing op Jan. Je zou niet weten wat hij zonder voetbal zou moeten.

Sport is zijn leven, maar op een totaal andere manier dan bijvoorbeeld voor Leo Beenhakker of Co Adriaanse. Vooral die twee hebben er veel status mee verkregen en je ziet ook aan hen dat die status hun goed doet. Bij Jan zie je dat niet. Hij gaat met evenveel plezier naar België Onder 9 tegen Schotland Onder 12 als naar Genk tegen Club Brugge. Beenhakker zou alleen naar die laatste wedstrijd gaan, omdat dat past bij zijn status. Voor Jan doet dat er niet toe. Het hele theater van het spelershome, het gezien worden in de bestuurskamer, dat is bij hem totaal niet aan de orde. Hij gaat bij elke wedstrijd vijf minuten voor tijd naar beneden, zodat hij heel snel met zijn auto op de rijksweg is. Iemand als Louis van Gaal zou dat nooit

doen. Die wil dan ook na de wedstrijd nog even geaaid worden.

Het meesterlijke aan Jan vind ik dat er totaal geen frustratie in hem zit. Daar ben ik jaloers op. Heel veel mensen worden op de leeftijd van Jan cynisch of zuur. Willem van Hanegem zal bijvoorbeeld altijd gefrustreerd blijven over het feit dat hij niet zo veel geld heeft verdiend als Guus Hiddink. Dick Advocaat rent alleen maar achter macht, status en geld aan. Of neem Louis van Gaal. Als er nou één iemand tevreden kan zijn over wat hij heeft bereikt als trainer, dan is het Van Gaal. Maar het wordt heel verdrietig als je zo'n man hoort zeggen dat hij de spelersbus van het Nederlands elftal heeft gemaakt, of als je hem bezig ziet met een slok te veel op. Jan daarentegen heeft niets triests. Natuurlijk, hij rijdt in een Juke waarvan je normaal zou denken: dat heeft wel iets treurigs. Behalve als Jan erin zit, dan wordt het juist leuk. Of kijk naar die JAKO-truien van hem. Triest, behalve als Jan ze aanheeft.

Jan heeft bepaalde karaktereigenschappen die je bij niet veel mensen terugziet. Hij kent bijvoorbeeld geen frustratie, voelt zich niet miskend. Van Hanegem was een keer te gast in ons programma, die had het toen alleen maar over 'die bolle' of 'die schele' als hij Jan bedoelde. Dat komt doordat het hem toch niet lekker zit hoe populair Jan tegenwoordig is. Maar als je omgekeerd Jan over Willem hoort praten, dan komt er nooit een onvertogen woord uit.

Afgezien van het overlijden van zijn vrouw is Jan ontegen-lijk tevreden met hoe het allemaal gelopen is voor hem. Hij is tevreden met zijn carrière als voetballer, tevreden met zijn

carrière als trainer en tevreden met zijn huidige leven. Dat komt ook doordat hij nooit het idee heeft gehad dat wat hij deed bijzonder was. Die instelling zie je niet vaak bij mensen in de voetballerij. Ik was bijvoorbeeld een keer bij een boekpresentatie waar ook Guus Hiddink was, daar werd een foto gemaakt van Hiddink en mij. Toen kwam de vrouw van Guus naar de fotograaf om te zeggen dat hij het voortaan wel aan haar moest vragen of hij een foto mocht maken. Kijk, dan ben je een beetje de weg kwijt. Zoiets zou bij Jan nooit gebeuren.

Het ligt er ook maar net aan waar je je voldoening of erkenning uit haalt. Heel veel analisten op televisie willen graag serieus genomen worden, of het nu Jan van Halst, Arnold Bruggink, Kenneth Pérez of Co Adriaanse is. Daar heeft Jan totaal geen last van. Als hij een verhaal vertelt over Messi of Agüero en halverwege wordt onderbroken, dan stopt hij er gewoon mee. Dat interesseert hem niks. Hij voelt goed het tempo aan in het programma, zonder dat hij daar bewust mee bezig is. Het komt doordat hij niet de behoefte heeft om zijn stempel ergens op te drukken. Die houding zie je niet bij veel mensen op televisie. Mario Been of Kenneth Pérez hebben toch eerder het idee dat ze iets heel gewichtigs aan het vertellen zijn. Die vinden zichzelf ook best belangrijk in het geheel. Jan en ik moeten daar altijd ontzettend om lachen.

Bij Jan staat de liefde voor het spelletje voorop. Die liefde is bij hem veel puurder dan bij veel andere analisten. Noem mij iemand anders die twaalf uur in een auto gaat zitten om naar een wedstrijd te gaan kijken die al lang beslist is? Dan zeg ik

tegen Jan: 'Die Champions League zie je toch thuis op televisie veel beter dan in een stadion? Dat wordt allemaal waanzinnig in beeld gebracht, met herhalingen en vertragingen, je kan niets missen.' Maar dan verklaart hij mij voor gek.

Een ander groot verschil tussen Jan en mij is dat hij echte clubliefde kent. Ik heb daar zelf niet zo'n last van, maar mijn zoon heeft het bijvoorbeeld ook voor Feyenoord. Het verschil met Jan is alleen dat mijn zoon nooit Van Hanegem of Coen Moulijn heeft zien voetballen, die ballast heeft hij niet. Ik zeg dan tegen Jan: 'Als je met die mannen hebt samengespeeld, begrijp ik niet dat je nu nog naar Jan-Arie van der Heijden kan gaan zitten kijken.' Maar bij Jan gaat het niet om de liefde voor de spelers of voor het team, maar om de liefde voor de club. Het gaat hem niet om Immers, om Kongolo of Kuyt, maar om Feyenoord. Dat gevoel is al op jonge leeftijd bij hem ontstaan.

Ik herinner me dat ik een keer samen met mijn ome Cor, die topscorer aller tijden is van Feyenoord, ben gaan eten met Jan. Jan vond dat oprecht heel erg bijzonder, omdat Cor vroeger zijn idool was. Hij heeft hem nog zien spelen in De Kuip toen hij zelf een jaar of tien was. Die mannen delen ook die echte clubliefde. Ze kunnen het daarom van mij heel slecht hebben als ik iets zeg over Jens Toornstra of Michiel Kramer, ook al weten ze in hun hart waarschijnlijk dat ik gelijk heb. Mannen als Rinus Israël of Wim Rijsbergen hebben precies hetzelfde. Ik heb een keer in de box gezeten met hen bij een wedstrijd van ADO Den Haag tegen Feyenoord. Toen Lex Immers een

verkeerde pass gaf en ik een keer over mijn schouder keek, begonnen ze mij allemaal te slaan.

Het gekke is dat we het van Jan allemaal kunnen hebben dat hij een enorme Feyenoorder is, terwijl niemand het kan hebben dat Jack van Gelder of Jack Spijkerman voor Ajax is. Dat komt ook doordat er geen venijn in Jan zit. Kijk, ik vind het nog wel eens leuk om Kenneth Pérez in de uitzending een engerd te noemen, omdat ik al van heel veel mensen die het kunnen weten heb gehoord dat hij een beetje een griezel is. Zo weet Johan Derksen ook donders goed dat Bert van Oostveen er niet lekker van slaapt als hij er in de uitzending er een paar om zijn oren krijgt. Jan heeft dat beetje venijn niet naar dat soort types. Dat is een van de redenen waarom iedereen dol is op Jan.

Mensen houden van zijn authenticiteit, al is Jan er inmiddels ook wel achter dat het in de uitzending heel goed werkt om mij een opdonder te geven of Johan Derksen aan zijn stropdas te trekken. Hij is niet achterlijk. Zo weet ik ook welk verhaaltje ik bij een fragmentje moet vertellen om te zorgen dat mensen zich de tering lachen, al moet ik daarvoor wel eens een speler tot onder zijn achillespezen afzagen. Wat dat betreft is Jan in de uitzending niet honderd procent authentiek, want als de camera's uitstaan slaat hij mij nooit zomaar op mijn schouder. Dat is maar goed ook, want Jan is zo sterk als een paard.

Toch is Jan vooral een lieverd. Ik maak me alleen wel eens zorgen om zijn gezondheid. Jan heeft natuurlijk in 2014 een

serieuze waarschuwing gehad toen hij in de tuin bezig was en zomaar omviel. Het kromme is dat hij nog heel veel geniet, maar ondertussen niet meer hangt aan het leven. Er zijn niet zo veel mensen die dat hebben. 99,9 procent van de mensen is juist bang dat het leven voorbijgaat en gaat daarom drie keer per week in zo'n bodyscan liggen. Jan gaat pas naar een dokter als hij zonder hartslag op het gras ligt. Echt, als Jan morgen een enorm abces heeft op zijn hoofd, dan nog gaat hij niet naar de dokter. Dan denkt hij dat het wel wegtrekt. Zo blijft het ook absurd dat die man zoveel eet, terwijl dat helemaal niet mag van de dokter. Eten blijft altijd een bijzonder onderdeel van zijn leven. Daar is zijn lichaam ook naar gebouwd. Ik zag hem een keer op televisie in een zwembroekje in een meer zwemmen. Ik zweer het je: als je er in het Dolfinarium zo bij ligt, word je niet direct afgemaakt, maar je krijgt in elk geval een apart verblijf.

René van der Gijp

Dordrecht, juni 2016

Coolsingel

'Als ik het toch nog één keer mee mag maken.'

– Wat?

'Dat we op de Coolsingel staan, de blijdschap bij al die mensen. Echt, als Feyenoord nog één keer kampioen wordt voordat ik naar die warme bakker ga, ben ik al tevreden. Daarna mag het voor mij afgelopen zijn.'

Het echte leven

Juni 2015, Honolulu, Hawaï

Waikiki Beach is een plek zoals je die normaal alleen ziet in reclamefilmpjes. De meisjes rennen er in hun bikini's in slow motion over het witte zand, de jongens bedwingen met hun bruinverbrande lichamen op een surfboard de golven in de zee en 's avonds verdringen de toeristen zich aan de kustlijn om selfies te maken met de ondergaande zon.

Op Waikiki Beach is de kans groter dat je bezwijkt door een kokosnoot die plotseling uit de lucht komt vallen, dan doordat de stress vat heeft gekregen op je leden. Het is daarom een ideaal toevluchtsoord voor voornamelijk Amerikanen, Japanners en Australiërs die op zoek zijn naar ontspanning. Je vindt hen bijvoorbeeld aan het zwembad van het Outrigger Reef Resort, een gigantisch hotel pal aan het strand. Daar liggen de toeristen te bakken op hun bedjes, nippen ze van hun cocktails en dommelen ze af en toe even weg.

De rust wordt er alleen een keer of drie per dag onderbroken door een enorme plons in het zwembad voor hun neus, die wordt gevolgd door een kleine vloedgolf. Na zo'n plons

duurt het nooit lang voordat het hoofd van Jan Boskamp als dat van een verdwaalde zeehond boven het wateroppervlakte verschijnt. Dan trekt de oud-voetballer een baantje of twee, voordat hij zich hijgend en puffend uit het zwembad hijst, naar zijn ligbedje strompelt en daar met een flinke zucht op zijn badhanddoek neerploft.

Bij aankomst in Hawaï had Jan Boskamp met een triomfantelijke blik zijn plannen voor de korte week op de eilandengroep in de Stille Oceaan ontvouwd: 'Ik ga alleen maar op zo'n bedje liggen en als ik iets in mijn mik wil gooien, steek ik mijn vinger op.'

Van die belofte blijkt geen woord gelogen.

Om een uur of acht in de ochtend is Jan Boskamp vaak ongeveer de eerste hotelgast die zich aan het zwembad meldt. Pas als de zon aan het eind van de dag al lang en breed achter het hoofdgebouw van het hotel is verdwenen, trekt hij zijn shirt en zijn badslippers weer aan, meestal met het idee om zo snel mogelijk een restaurant op te zoeken voor een stevige maaltijd.

In de uren die daaraan voorafgaan, kun je Boskamp tijdens deze dagen zo uittekenen. In een piepkleine zwembroek ligt hij languit op een bedje op kruipafstand van de toiletten en spelt van 's ochtends tot 's avonds de boeken die hij uit België heeft meegenomen: de biografie van Lionel Messi en *Tweede Wereldoorlog in Diksmuide*. Dat laatste is volgens Boskamp 'een ongelooflijk kutboek', maar hij weigert het weg te leggen. Voor boeken geldt bij hem namelijk dezelfde regel als voor

voetbalwedstrijden: als hij er eenmaal aan begonnen is, moet hij ze uitzitten ook.

Tijdens het lezen heeft Jan Boskamp stevast een emmer frisdrank binnen handbereik. Er zijn dagen bij dat hij de cola en sinas in zo'n hoog tempo laat aanrukken dat de blonde serveerster van dienst uiteindelijk maar uit zichzelf besluit een volle pitcher naast zijn bedje te zetten.

Hoewel hij ondertussen hele werkdagen pal in de zon ligt bij een gemiddelde temperatuur van rond de 30 graden Celsius, is zonnebrandcrème niet aan Jan Boskamp besteed. 'Pleur je op,' zegt hij als hem een flesje van het spul wordt aangeboden. 'Gewoon verbranden! Ik moet wel een beetje kleur pakken.'

De enige reden waarom Boskamp zijn vaste stek verlaat, is als de liters frisdrank die hij in zijn mik heeft gegooid zijn blaas hebben bereikt, of als de hitte zo ondraaglijk is geworden dat alleen een plons in het zwembad nog uitkomst biedt. Die overzichtelijkheid van het bestaan zorgt ervoor dat je Jan Boskamp haast niet gelukkiger kunt aantreffen dan hier met zijn bast in de zon. 'Dit is nou het echte leven,' kun je hem deze dagen geregeld horen verzuchten. Daarna duurt het nooit lang voordat hij zijn vinger in de lucht prikt voor een nieuwe bestelling.

Mafkezen

De trip naar Hawaï stond al jaren hoog op de wensenlijst van Jan Boskamp. Niet zozeer vanwege de zon die er altijd schijnt of de vrouwen in wapperende bloemetjesjurken – al zijn dat mooie bijkomstigheden – als wel door zijn fascinatie voor de Tweede Wereldoorlog. Wie Boskamp alleen kent van zijn optredens in het programma *Voetbal Inside* zou het wellicht niet vermoeden, maar hij is minstens zo geobsedeerd door de Slag om Stalingrad of de razzia van Rotterdam, als door het tiki-taka van FC Barcelona.

Zoals Jan Boskamp moeiteloos de opstelling kan opdreunen van Feyenoord Onder 14 of de grootste talenten weet te benoemen uit de opleiding van Chelsea, zo kent hij ook alle namen en rugnummers van de hoofd- en bijrolspelers uit de oorlog. Niet alleen omdat hij al zijn leven lang elk oorlogsboek verslindt dat hij in handen krijgt, maar ook omdat hij inmiddels vrijwel alle plaatsen heeft bezocht waar de Tweede Wereldoorlog ruim zeventig jaar na dato nog tastbaar is, van voormalig concentratiekamp Dachau tot de D-Daystranden in Normandië.

In dat kader mag een bezoek aan Pearl Harbor niet ont-

breken. De Amerikaanse marinebasis op Oahu, het grootste eiland van Hawaï, werd op 7 december 1941 getroffen door een verrassingsaanval van de Japanse Keizerlijke Marine. Bij die aanslag vielen ruim 2400 Amerikaanse slachtoffers en werd een groot deel van de Amerikaanse vloot vernietigd. De aanval zorgde voor een drastische wending van de Tweede Wereldoorlog, want al een dag later verklaarde de Amerikaanse president Franklin Roosevelt de oorlog aan Japan, een bondgenoot van Duitsland. 'Als dat niet was gebeurd, lulde ik nu Duits,' zegt Jan Boskamp een dag voor vertrek naar Hawaï. 'Dan liepen we allemaal in zo'n leren broek rond.'

Dankbaarheid is daarom zijn belangrijkste drijfveer om decennia na dato een voor een de plaatsen af te gaan die dankzij de Tweede Wereldoorlog in de geschiedenisboeken terecht zijn gekomen. Hij zegt: 'Het is een manier om mijn respect te laten zien voor de mensen die toen voor ons gevochten hebben.'

Niet voor niets zijn het de militaire begraafplaatsen, met daarop hagelwitte kruizen van in het harnas gestorven soldaten zover als het oog reikt, die altijd het meeste indruk op hem maken. Ook lopen de rillingen over zijn rug als hij terugdenkt aan de dag waarop hij rondliep in Oradour-sur-Glane, een afgebrand dorp in Midden-Frankrijk dat er nog precies hetzelfde bij ligt als aan het eind van de Tweede Wereldoorlog. De schoenen die de bewoners tijdens hun vlucht verloren, liggen er nog langs de weg. Vrijwel nergens werden voor hem de verschrikkingen van de oorlog tastbaarder dan daar tussen de Franse heuvels, of het moet in Auschwitz geweest zijn. 'Ik liep daar

achter een paar Joodse mensen die ik zo door hun hoeven zag zakken,' herinnert Jan Boskamp zich nu. 'Ze konden het gewoon niet meer aanzien. Een van die barakken in Auschwitz is nog steeds in tact, daar loop je zo die gaskamers in. Je kunt je niet voorstellen wat je dan ziet, wat een mafkezen zijn daar bezig geweest.' Hij schudt zijn hoofd. 'Toen ik in Auschwitz rondliep, was het ook helemaal grijs. Dat past ook bij die plek. Volgens mij schijnt de daar zon nooit meer.'

Als je maar een beetje vriendelijk bent

Een klere-eind vliegen is het wel, Hawaï. Jan Boskamp doet het in drie etappes, met tussenstops in New York en Los Angeles. Thomas Cook, zijn vaste reispartner, heeft alles voor hem geregeld. Hij heeft een dik pak papier meegekregen waarin alle tickets, vouchers en zelfs een stel kortingsbonnen samen zijn geniet, waardoor hij afgezien van zijn bagage nergens omkijken naar heeft.

De reis naar Honolulu kost Jan Boskamp meer dan 24 uur en is daarmee een behoorlijke aanslag op zijn fysieke gesteldheid. Om die reden zou hij er goed aan hebben gedaan om zijn dokter, die hem tot voor kort verbood om überhaupt in een vliegtuig te stappen, tenminste op de hoogte te stellen van zijn onderneming. Zeker omdat hij nooit meer een verre reis maakte sinds de zomer van 2014, toen hij vanwege een hartaanval enige tijd lag te happen naar adem op de koude vloer van zijn badkamer en er zelf van overtuigd was dat het licht definitief uitging. Hoewel hij daarna werd gedotterd, maandenlang een streng dieet volgde en meerdere keren per week voor controle naar het ziekenhuis moest, was hij sindsdien al-

lesbehalve vrij van fysieke ongemakken. Zo was de oud-voetballer een tijdje halfblind vanwege een cyste achter zijn oog en zorgde een aanval van jicht eens voor zo veel pijn dat hij buiten bewustzijn raakte.

Het is daarom niet voor niets dat Jan Boskamp deze ochtend uit voorzorg een kleine apotheek aan pillen en spuiten in zijn handbagage heeft gestopt. Toch is een telefoontje naar zijn dokter uitgebleven. 'Als ik hem had verteld dat ik naar Hawaï zou gaan, had hij het me waarschijnlijk verboden,' zegt hij op de luchthaven van Brussel, waar hij nog voor het inchecken zijn shirt omhoog stroopt en de eerste spuit van de week met een ongemakkelijke grimas op zijn gezicht in zijn buik prikt.

Hij zucht. 'Pleur op, zeg. Dan maar twee weken eerder aan het gas. Nu zie ik tenminste nog wat van de wereld.'

Een meevaller is dat het op het vliegveld niet lang duurt voordat hij zomaar een plaats met extra beenruimte krijgt aangeboden voor de eerste vlucht naar New York. 'Ik ben namelijk een grote fan van Johan,' giechelt de incheckmedewerkster, die snel een nieuw ticket voor hem uitdraait en zijn origineel laat signeren voor thuis.

Voor Jan Boskamp zijn dit soort voorrechtjes haast aan de orde van de dag. In winkels krijgt hij korting op artikelen die helemaal niet in de aanbieding zijn, in restaurants 'vergeten' obers plotseling om de eerste twee gangen op zijn rekening te zetten. 'Als je maar een beetje vriendelijk bent voor de mensen,' zegt hij op dat soort momenten vaak bij wijze van verklaring, er kennelijk niet bij stilstaand dat dit een vrien-

delijke bakker of kantoorclerk nou nooit overkomt.

Toch is het te makkelijk om die privileges alleen op zijn bekendheid af te schuiven. Iets in het voorkomen van Jan Boskamp zorgt ervoor dat veel mensen er een bovengemiddeld genoeg in scheppen om het hem naar de zin te maken. Dat blijkt wel in het vliegtuig naar New York, als de Amerikaanse stewardessen – van wie het zeer onwaarschijnlijk is dat ze ooit eerder hebben gehoord van passagier Johannes Boskamp (1948) – uiterekend hem al tijdens het opstijgen aanbieden of hij niet liever wil opschuiven naar de rij waar toevallig drie stoelen naast elkaar vrij zijn. Nog voordat het sein ‘Riemen vast’ is uitgegaan, ligt hij al met zijn benen opgetrokken en zijn ogen dicht op rij 26 van de Boeing B777-200, zijn instappers onder de stoel. Hij hoeft vervolgens maar een enkele keer zijn hoofd te verleggen of van twee kanten komen de stewardessen toegesnel om er een paar extra kussens onder te stoppen, *here you are darling*.

Bijna exact 24 uur later blijkt op de luchthaven van Honolulu dat de schade na drie lange vluchten op rij alles meevalt: geen hartaanval of jicht, maar slechts een bloedneus, twee dikke voeten en een gigantische jetlag. ‘Ik voel me gebroken,’ kreunt hij na de landing. ‘Normaal trek ik steunkousen aan tijdens lange vluchten, maar dit was een absurd lange vlucht. Ik dacht dus dat het wel zou gaan.’ Hij trekt er een gezicht bij alsof hij zelf de logica daarvan ook niet begrijpt.

Het enige wat tegenzat tijdens de reis, was zijn buurman tijdens de tweede vlucht, die ging van New York naar Los

Angeles. Uitgerekend op de stoel naast Jan Boskamp nam een Amerikaanse jongen plaats die op weg was naar huis na een paar weken in Europa. Hij droeg een rode trui. Daarop stond in grote, witte letters: AMSTERDAM.

Toen hij zag hoe Boskamp iets te lang naar zijn trui keek, stelde hij zich voor als Jonathan. Zijn droom was om op een dag in Amsterdam te wonen, zijn favoriete stad in de wereld.

'I don't like Amsterdam,' zei Boskamp met een serieus gezicht.

'Why not?' vroeg Jonathan.

'Because I am from Rotterdam. You know Feyenoord?'

Jonathan schudde zijn hoofd.

'Fe-ye-noord,' zei Boskamp daarom nog maar eens. *'Football club.'*

'I know Ajax,' zei Jonathan, niet precies de woorden die Jan Boskamp hoopte te horen. Toch bleef hij opmerkelijk kalm. Hij zei: *'Feyenoord is better than Ajax.'*

Jonathan knikte beleefd. Hij begreep inmiddels dat het me-nens was.

'Next time I'll go to Rotterdam.'

Zo mocht Jan Boskamp het horen.

'And you should burn the sweater.'

Het respect is weg

In de bus die Jan Boskamp vroeg in de ochtend van zijn hotel naar Pearl Harbor rijdt, zitten vooral Amerikanen. Het zijn veelal kalende vijftigers op gymschoenen, met hoog opgetrokken witte sportsokken. Ook stapt er halverwege een Japans gezin in. 'Die komen kijken wat er mis is gegaan,' zegt Boskamp grijnzend.

Hij heeft er duidelijk zin in vandaag, wat deels te verklaren is door het gezelschap in de bus. Weliswaar heeft Jan Boskamp er nooit veel moeite mee gehad om zich snel op zijn gemak te voelen tussen vreemd volk – zo bewezen onder meer zijn periodes als trainer in Dubai, Koeweit en Georgië – maar met Amerikanen heeft hij altijd een bijzondere band gevoeld. Dat heeft niet alleen te maken met het feit dat hij hier overal mannen ziet lopen die hetzelfde postuur hebben als hijzelf, maar vooral met de mentaliteit van de mensen. 'Ze zijn allemaal ontzettend patriottisch, of hoe noem je dat,' zegt Boskamp op weg naar de marinebasis. 'Ik vind dat schitterend om te zien. De mensen zijn allemaal echt trots op hun land.'

Zijn liefde voor de Verenigde Staten stamt al van eind jaren tachtig. Boskamp was toen trainer van de Belgische vierde-

klasser Verbroedering Denderhoutem en gaf 's zomers in zijn steenkolenengels voetbalclinics aan universiteitsteams in Boston en later in Green Bay (Wisconsin). Hoewel het niveau daar nog veel lager lag dan bij de amateurclub die hij in België trainde, hadden de Amerikanen op het veld de mentaliteit alsof ze volleerde profs waren. Het waren jongens die de droom hadden om via de sport uit de armoede te ontsnappen en daar hard voor wilden werken, een instelling die Jan Boskamp herkende uit de tijd dat hij zelf nog op straat voetbalde in het Rotterdamse Oude Noorden.

Ook buiten het veld had hij in Green Bay weinig te klagen. Het weer was er goed, de steaks groot en sappig, en op vrije dagen kon hij uitrusten aan het zwembad bij zijn eigen villa.

Toen al speelde hij met de gedachte om zijn bezittingen in België te verkopen en zich definitief in de Verenigde Staten te vestigen. Ook jaren later, toen hij trainer was van Anderlecht, sprak Jan Boskamp meerdere malen de wens uit om op een dag samen met zijn vrouw Jenny voor langere tijd naar Amerika te gaan. Zodra de kinderen de deur uit waren, zouden ze om te beginnen een lange roadtrip maken langs Route 66.

Jenny was in die tijd al ziek, al wisten weinig mensen daarvan. Jan en Jenny wilden zelfs hun drie kinderen er niet mee belasten dat hun moeder kanker had. Zeven jaar lang hielden ze haar ziekte voor hen verborgen. Jenny overleed toen ze 53 jaar was. Van de reis naar Amerika was het nooit meer gekomen.

Boskamp zwijgt nu en staart uit het raam. Tourleider annex buschauffeur Pablo, een grijzende Hawaïaan met een headset

op zijn hoofd die zijn passagiers met zijn geouwehoer geen seconde rust gunt, doet ondertussen van achter het stuur het programma voor vandaag uit de doeken. De bedoeling is dat de groep van een man of dertig de hele dag bij elkaar blijft en gezamenlijk de belangrijkste bezienswaardigheden van Pearl Harbor zal gaan zien: het monument ter nagedachtenis van de slachtoffers van de aanval, het Pacific Aviation Museum, waarin de spaarzame vliegtuigen zijn verzameld die de oorlog ongeschonden zijn doorgekomen, en tot slot het gigantische slagschip USS Missouri, waarop in 1945 de overgave van Japan werd getekend.

Voordat het zover is, begint de excursie in een snikhete bioscoop waar de hele dag door dezelfde film van een minuut of twintig wordt getoond. Die film zit vol met beelden van bommenwerpers en zinkende schepen die Boskamp al tientallen keren heeft gezien. Dat kan ook bijna niet anders, want thuis heeft hij een verzameling van ruim 1200 dvd's over de Tweede Wereldoorlog. De kamer waarin hij die heeft opgeslagen, noemt hij 'mijn museum'. Het grootste deel van die films kent hij uit zijn hoofd.

Later vandaag zal hij zijn verzameling weer wat verder uitbreiden, in de souvenirwinkel bij de ingang van de haven. Daar stapelt Jan Boskamp de dvd-boxen en boeken zo hoog op zijn arm dat hij ze nauwelijks nog kan dragen. Bij de kassa rekent hij vervolgens zonder blikken of blozen ruim 400 dollar af. Dat is nog exclusief het boekje dat hij direct daarna buiten zal aanschaffen. Daar zit aan een tafeltje de inmiddels 98-jarige Herb

Weatherwax, een van de overlevenden van de aanval op Pearl Harbor. Zijn humeur heeft niet onder de aanslag geleden, want de veteraan lacht tegenwoordig de hele dag door. Het boekje dat hij schreef, heeft de passende titel *Counting My Blessings*. Op verzoek kun je het laten signeren door hem. Waar Jan Boskamp normaal degene is die handtekeningen uitdeelt, duurt het nu niet lang voordat hij zelf zijn zojuist aangeschafte exemplaar onder de neus van de veteraan drukt. Tot zijn verbazing ziet hij dat de schrijver geen pen pakt, maar een stempel met zijn naam erop. Die drukt Weatherwax vervolgens met een trillende hand op het voorblad van het boek - *for you big man* - een oplossing die Boskamp het komende seizoen in De Kuip wellicht ook van pas zal komen.

De korte ontmoeting met de veteraan zal een van de schaarse hoogtepunten van de dag blijken. Jan Boskamp heeft er weliswaar 24 uur voor in het vliegtuig gezeten, maar veel nieuws ontdekt hij niet op Pearl Harbor. Hij is namelijk vooral op zoek naar verhalen, terwijl de Amerikaanse manier van herdenken juist voor een groot deel is gebaseerd op uiterlijk vertoon. Hij blijft nog wel even hangen bij de gedenkstenen waarop alle Amerikaanse oorlogsschepen staan vermeld die tijdens de oorlog ten onder gingen, en maakt later een plichtmatig rondje over het dek van de USS Missouri, maar het gevoel dat aan het eind van de dag beklijft is dat Pearl Harbor tegenwoordig vooral een toeristische attractie is.

'Het respect is weg,' zegt Jan Boskamp als een bootje hem samen met tientallen andere toeristen naar de USS Arizona

Memorial heeft gebracht. Dit witte gevaarte, een soort spelerstunnel met een paar kijkgaten erin, drijft precies boven het slagschip dat op 7 december 1941 met in totaal 1177 bemanningsleden aan boord naar de zeebodem zonk. Hun namen staan tegenwoordig allemaal afgedrukt op een van de metersbrede muren in het monument.

Het merendeel van de lichamen is na die noodlottige dag nooit naar boven gehaald. Sterker nog, de mannen die de aanval overleefden, hebben het recht om na hun dood de as van hun lichaam ceremonieel te laten afdalen naar het scheepsruim. Het verhaal gaat dat wanneer duikers een nieuwe urn laten zakken in de geschutskoepel, zij het gevoel hebben dat die naar binnen wordt gezogen, alsof de overleden veteraan met open armen wordt ontvangen door zijn voormalige kameraden.

Het is weliswaar een indrukwekkend idee dat de zeebodem zodoende de laatste rustplaats is van honderden oud-collega's van de man die aan de overkant van het water met een grote glimlach stempels met zijn eigen naam in boekjes zit te drukken, maar toch heeft Jan Boskamp op deze gedenkplaats meer oog voor het onooglijke containerschip dat nu op de plek drijft die tijdens de oorlog nog toebehoorde aan de Amerikaanse vloot.

'Dat bedoel ik nou met respect,' zegt hij. 'Zo'n schip hoort hier niet.'